

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Széchenyi-utca SIMON-ház Kunz József ut
kereskedésével szemben.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:
Egész évre - - - - - 10 frt - kr.
Félévre - - - - - 5 frt - kr.
Negyedévre - - - - - 2 frt 50 kr.
Egy órára - - - - - 1 frt - kr.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap és péntek kivételével.

Hirdetési díj:
Ótásáros petitors egyszeri beiktatásáért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyilttér 4 hasábos petitorsért 20 kr.
Hirdetést vagy reclamatot magában foglaló
újdonság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Szombat, Február 14.

32. szám.

Meghívás.

Kőrösi Sándor ur, városunk 3-ik választó kerületének országgyűlési képviselője

folyó hó 15-én

delelőtt 10 órakor

a városháza nagytermében beszámoló beszédet tart, — melyre a választó polgárok tisztelettel meghívotnak.

Debreczen 1891. febr. 4-én.

A szabadelvűpárt intéző bizottsága.

Debreczen, febr. 12.

„A kemény Baross megpuhult! — kiáltják unisano, nagy örvendéssel ellenzéki lapjaink.

Lássuk csak, mily alapja van ez ellenzéki örvendezésnek.

Baross a magyar államvasutaknál — mely a magyarországi vasutvonaloknak több mint nyolczvan százalékát képezi az idegen vagy magán kezben levő többivel szemben — a magyar terményeknek szállítására alacsony s kedvezményes szállítási tételeket szabott meg, és pedig egynehány felsorolt magyar gyári terményre nézve az osztrák vagy külföldi eredetű szállítmánnyal szemben kizárólagos jogosultsággal.

Tehette ezt, mert a magyar államnak teljes jogosultsága van gazdasági életé a maga érdekei szerint berendezni s erre nézve a magyar államvasutak kezelése egészen birtokában levő eszköze a magyar kormányának.

E tény ellen, vagyis a magyar terményszállításra kedvezményes magyar szállítási tarifák behozatala ellen azonban felzudult az osztrák érdekeltség: lapjaik megkezdték tiltakozásaikat Baross rend-

szabálya ellen, s azt úgy tüntették fel, mint a hazánk s Ausztria közt létező vámzórsággal ellenkezőt, mint közbeeső vámsorompó felállítását, az osztrák és német eredetű termények Magyarországra behozatalának akadályozóját. Számítottak az osztrák gyárosok lapjai és sugalmazói arra, hogy a Baross kedvezményes tarifái ellen való támadásokban nagy segítségükre lesz nekik a Németországgal most folyó kereskedelem-szerződési alkudozások ügye, hogy Németország képviselői is támogatni fogják őket azon követelésekben, hogy a monarchia két államának Magyarországnak s Ausztriának szállítási tarifa politikájában a kölcsönösség a reciprocitás elve legyen irányadó, ugyanazon elv képezhetvén csak egyedüli alapját a Németország s monarchiának két állama közt kötendő kereskedelmi szerződésnek.

Nagy izgatás folyt ez irányban az osztrák gyárosok s lapjaik részéről, s hasonló izgatott ellenagitáció felett a néhány újdonsült s szállítási kiviteles kedvezményben részesített magyar gyár érdekében egészen tűzbe jött magyar choavinista táborból.

S esodlatos! csak a nyers termelő gazdák tábora csöndesedett el hamarosan a sikeresítőn izgató láma daczára; mint ha csak e tábor körében azon sejtés támadt volna fel fokról-fokra: res tu agitur, hisz a te érdekedben készül most valami!

Baross fölment Bécsbe s párnap tanácskozás után egyetértő kézszerítést váltott az osztrák kereskedelmi miniszterrel: legyen meg a vasuti szállítási díjakra nézve a kölcsönösség, Baross vasuti leszállított tarifái megmaradnak, élvezzék azokat az osztrák s német szállítmányok is, de hasonló a magyar arall egyenlő tarifák legyenek a magyar szállítmányokra nézve Ausztriában s Németországban is.

Az osztrák gyárosok most örvendenek — mindjárt meglátjuk van-e rá sok okuk? — a magyar ellenzéki sajtó szinte örvend Baross puhulása felett, — mindjárt meglátjuk, hogy szenvedett az egyeség által a magyar érdek, hogyha igen — Baross s a Szapáry-kormány tekintély csorbulása folytán indokolta az ellenzéki sajtó örvendezése?

A kölcsönösség elvének elfogadása folytán Baross tarifái irányadók az osztrák s német szállítási vállalatok szállításánál is — mert jegyezzük meg, s ez a fődolog, hogy Baross olcsó tarifái visszavonását nem kívánta senki csak a kölcsönösséget igényelte Ausztria s Németország, s Baross ebbe beleegyezett azon feltétellel, hogy tarifái a két országban a magyar terményszállításokra nézve is irányadók legyenek!

Már most aztán szembeszökő ami a dolog ez állásából következik.

Az osztrák gyáripar háborítlanul szállítja Magyarországra áruait a magyar olcsó díjszabás szerint, de a német kereskedelmi szerződésnél fogva hasonló olcsó szállítási díjjal jelennek meg a német iparcikkek is a magyar piacon, itt tehát elvvel megszűnik az osztrák gyártmányok monopolioma s a kifejldő verseny levegőt enged a kezdődő s államilag másként amugy is segélyezett magyar gyáripar prosperálására is.

Megszűnnek azonban — az elfogadott kölcsönösségi elvnel fogva — az osztrák kiviteles tarifák, melyek a galicziai, bukovinai nyers termelés javára eddig a magyar nyersterményeknek az osztrák piacokra jutásában utját állták, lehullanak a magyar nyerstermelés kivitele előtt Németország vámsorompói; mindkét országba olcsó utat nyitnak Baross olcsó tarifái, melyek e két országban is kötelezők lesznek.

Ugy áll tehát a dolog, hogy Baross állítólagos megpuhulása voltaképen derekas és sikerült politika, mely a német s osztrák ipari és gyári cikkek közt egészséges versenyt teremtett a magyar piacon, hol eddig a kizárólagos osztrák monopoliom szabta meg önkényűleg a cikkek árait, s biztosította a versenyképességet a jutalmazó kivitel s azzal az értékelkedést egyedüli kivitelnek a nyers terményeknek a német s osztrák piacokon, hol eddig azok Németországban a magos vámok, Ausztriában pedig az ellenséges áruszállítási díjszabás által érvényesülni akadályozva voltak.

Ausztria kénytelen vasuti díjtételeit leszállítani; roppant elképedés a bécsi börze szállítási értékpapirainak árhanyatlásában kifejezve. Magyarország gazdáinak érdeke roppant előnyt nyert terményeinek szabaddá s jutalmazóvá lett kivételében, melyet a Szapáry-kormány Baross politikája által kieszközölt.

Nos, joggal örvendenek-e az osztrák gyárosok, s hát az ellenzék kárörme indokolt-e?!

Allami bevételek. Az 1890-iki állampénztári kimutatás szerint a bevételek 1890. évi költségvetési törvényben foglalt előirányzathoz képest 19 831 150 frttal tettek ki többet, a kiadások pedig 12 400 494 frttal kevesebbet. Az állampénztári kimutatások mérlege tehát 34 740 575 frt fölösleggel záródik, míg a költségvetés 508 901 forint hiányt irányzott elő.

Országgyűlés.

Budapest. Febr. 12.

A képviselő ház több napi szünet után esütörtökön kezdte meg ismét tárgyalásait. A bosnyák-czegovina csapatoknak a magyar korona országainak területére való bennoztaláról szóló törvényjavaslatot vették tárgyalás alá. Robonyi Gyula referálta az igazságügyi bizottság nevében a javaslatot. Utána Cziere Ákos bírálta a javaslatot, melyet a függetlenségi part nem fogad el. Apponyi Albert gróf elfogadja a

Csillag Teréz a legtrikább tünemények közé tartozik; ép úgy mint Márkus Emiliát egyenesen a nemzeti színházhoz szerződtették, anélkül, hogy előbb vidékre küldték volna gyakorlati szerzésre. De míg Márkus Emiliának öt megillető szerepre kellett várnia, s gyakorlatot szereznie míg feltünhett, — addig Csillag Teréz már az első télen kedvezésévé lett a főváros közönségnek. Pedig ugyancsak nehéz volt a helyzete. Feltehetően, vagy legalább is pótolnia kellett a színészettől visszalépő pártatlan művésznőt Molnárné Kocsisovska Borcsa urnót, Cyprien diadalmas sz-mélyesítőjét.

És Csillag Teréznek minden sikerült, a mit akart. Ellenhatatlanul bájos és lebilincselő volt mit naiv leányka, de midőn Csiky Bozóthi Márhájában drámai szerepet kapott, megmutta, hogy van benne szenvedély is s a miként hatalmában áll a közönség kedélye fölött uraikodni, azonképen tudja azt megairratatni is.

Tizenkét évi szini működése után fiatalon, kora virágjában elérte azt, a mire egy színész ambíciója sarkalhat, hogy az első színház nagyjainak sorában emlgetik nevét, s ma már művészetének dicsőségeiről tudnak az egész országban, s a hova jön, a hova megy mindenütt tárt karokkal és lelkesedéssel üdvözlők.

Hogy a magyar Alföld fővárosában Debreczenben is mily szeretettel üdvözölték, azt alkalma volt a bájos művésznőnek tapasztalnia már két estén át, a midőn felléptére mindig zsutólásig megtelt a nézőtér.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Csillag Teréz.

A nemzeti színház kitűnő művésznője, körünkben időző kedves vendégünk arcképe a múlt évben megjelent a „Magyar Szalon” folyóiratban.

Ez alkalomból a szerkesztők arra szólították fel a bájos művésznőt hogy írjon magáról valamit.

A nehéz munkát úgy hártotta el magáról a művésznő, hogy a következő levélkét küldte be:

„Pályám kezdetén, ha rám bízta egy fontos és nehéz szerepet: nem voltam úgy megijedve, mint abban a pillanaton, mikor Bartók Lajos elem állit és azt mondja: „Kis Teréz! Irjon vagy negyven sort a „Magyar Salon” legközelebbi füzetébe.”

„Nem, kedves barátom, az nem lehet! Beszélni reggeltől estig, szivesen; de írni! Hogy én ki legyek téve annak, hogy szerénytelennek tartsanak? Soha!” De már a másik perczben küzdöttem magammal. Nyomatásban látni azt, a mit én irtam? ez hizelgett.

Az igazgató urnál volt dolgom és nagy büszkém mondom el neki, hogy írni kellene a „Magyar Salon” számára: de nem tudom mit és hogyan? Erre ő azt mondja: „Mit? Hát írja azt: szép is vagyok, jó is vagyok meg hogy művésznő vagyok. Legjobb ezt írni Hátha elhiszik?”

Oh Istenem, gondoltam magamban, hát azért kell nekem írni a „Magyar Salon”-ban megjelenő képmhez, mer: más nem tud dicserni? Mert más nem találna egy megfelelő kellemes jelzőt a nevem mellé? No jó, kedves direktor ur. En nyilvánosságra hozom az ön elhamarkodott ítéletét. Tisztem ezt azért

is, mert sokszor olvastam, de még többször hallottam, hogy csak az a könyv, tárcza vagy mondat érdekes és szellemes, melyről gondolkozni, sőt vitakozni lehet. — No már pedig, hogy e három jelző, — melyet ön, kedves igazgató ur jó kedvében reám alkalmazott — lehet vitakozni, az bizonyos. Sőt gondolkodoba ejti az olvasót, ha ugyan nem ugorja át az illető azt a lapot, melyen egy kis cikk alá e név van írva:

G. Csillag Teréz.

Tegnap és tegnapelőtt lépett fel a művésznő a debreczeni színpadon, s így a mi közönségünknek is alkalmá volt róla meggyőződnie, hogy mind a három jelző, mit reá Paulay alkalmazott, utolsó betűig megfelel az igazságnak, a mint hogy az is igaz, hogy a bájos ó róia már diesérőt irni, mert minden szó kifogyott az ő dicséretében.

A „Magyar Salon”-ban Bartók Lajos, a „Méhek” kitűnő költője, ezeket írta róla: Ez a bájos kis asszony — a nemzeti színház leánya.

Az „örök leányos”, — mely mindig új és igazó marad, — Goethe „örök nőiese” mellett. A ki önmagát nagy komolysággal csak Teréznek hívja, az ifju imádó a nyálának, a közönség Csillagnak, de azok az agyartur vigjáték-írók eidefineaíják hol Tűcskűknek, hol Egerűknek, hol Méhecskéjűknek!

A nemzeti színház bájos naivája most rejti ki virágzása minden kellemét. S a leg-szerencsésebb összhangban. És mily bravórral egyesítve az egymást szinte kizáró fő tetteket, melyek ellentétessége szinte iluzoriussá teszi, hogy valódi naiv színésznő létezhessen a színpadon. Öntudatos érettség, s mégis gyermeketeg ártatlanság. Egy tündéri dajkamese mely nagy korukba visszhangzik. Egy személyes fényű és árnyu tavaszélei nap a forró

junius közepén. E mellett a legkedvesebb vigjáték alak: mintaszerű természet, nem Reichenberg kisasszony légiességével, inkább harmatgömbölydedséggel, arczán szintén ez a vonzó lágyág; s a mellett karcsúság és szédes szemek, melyeknél csak az ajkák szólnak több zenével, míg ezt az arczjáték kitejései gazdagsága mulja felül.

Csillag Teréz igazi művésznő, s oly viharos tetszést mint ő tud aratni, vigjátékílyrajja finom ezüst hangjain: csak a legdrámaibb erejű hősök szivrázó kitörései keltethetnek.

Látam őt a Bartók Lajos „Méhek” vigjátékában, mint Violát. A méheknél, Bartók e vigjátékában az öntudatlan gyermeklányból van kifejlesztve az öntudatos nő — a szerelem állit; az az elragadó miniszteriumu procedura, míg a bimbóból rózsá lesz. Midőn fellép csak így szólnak róla:

Süldőlánny, félgyerek meg,

A kamaszvévek állását járva.

Esetlen esintevő, vihogni kész,

S egy „oh kisasszony!”-on fálíg piruló...

S midőn kitarja érző lelke alvó szenvedélyességét egész erejében, az ő kedvenceiről, a méhekről tartott előadásában, már a férfi így kiált fel:

Egész művésznő,

S haragtól lelkesítve mily igazó!

Az ártatlanságban mily öntudat!

Valóban az: művésznő. — És valóágdiada mas sikerrel hódította meg a fővárosi közönséget, mikor Csiky „Örök törvény”-ében egyszerre mint drámai művésznő is érvényre tulta juttatni tehetségét. A siker ép oly nagy volt, mint a Jászayé „Elektrá”-ban és ép úgy meg tudta magának szereznia a dívatot, mint egy időben Helvey vagy Márkus Emília.

ol legjobb aka-
s kereskedelmi
tőle tehető
szerű kérvény
társulatnak a
szel kapcsolatos
felállítás, fej-
en eddig hozott
Hivatkozok az
szerzése végett
iratkozok arra,
iskola fenntar-
tatóság kötele-
rtelmében, — a
kivánt szabá-
nem. Hivatkozok
könyvtárak már
iskola építési
egbe fölvetve a
ökentesség és a
honvédséghez leendő beosztás
iranti kérvények február végéig az illetékes
járás tisztviselőnél vagy pedig az illetékes
járásbeli főosztás alkalmával, az orvosi meg-
vizsgálattal együtt a sorozó bizottságnál nyuj-
tandók be.
— Egy két gimnáziumot végzett tanonc
felvették a Debreczeni Ellenőr könyvnyom-
dájában.
— A magyar faj diadalát hirdette Keleti
Károly az orsz. statisztikai hivatal főnökének
magyérdékű fölolvása a népszámlálás előle-
ges eredményéről, — melyet már tegnapelőtt
röviden közöltünk. A felolvasás legérdekesebb
része az volt, mely fejtegette, hogy hányan
vagyunk magyarok? A felolvasó erre így
lelt:
A magyarság szaporodott:
a Duna balpartján 36,183 lélekkel
a jobbpartján 119,861 „
a Duna-Tisza közén 286,925 „
a Tisza jobbpartján 47,159 „
a balpartján 128,142 „
a Maros Duna szögében 34,913 „
az erdélyi megyékben 42,740 „
Összesen: 695,864 lélekkel,
vagyis az anyaország lakosságának összes
szaporodásából több mint fele a magyarokra
esik. Az 1880-diki népszámlálás kiderített volt
6,165, 088 magyart, hozzászámítva az ország-
ból ideiglenesen távollevőket az általános or-
szágos számlák szerint továbbá a tényleges
katonai és honvéd-szolgálatban levőket és a
kiderített 817,668 magyarul tudót, már akkor
megállapított volt 7,342,800 magyart. A ma-
gyarul is tudó más ajkuk mint évtizedbeli
számához 20%-ot hozzáítva, — a mi nagyon
keves, kapunk keresztszámban 8,200,000 ma-
gyarul beszélő honfitársat. Vajjon ez mind
testestül-lelkestől magyar-e, — ki kételkedék
rajta? — A magyar tehát az anyaországban
54,3%-ot képvisel, vagyis az ország lakos-
ságának erős abszolút többségét képezi. Ezen-
től többé — ugymond továbbá a felolvasó
— senki szemünkre nem veheti hogy a nem-
zetiégi minoritás uralkodik ez országban,
mert a legszamosabb nemzetiség is alig ha-
ladja meg a 15%-ot, az abszolút többség pedig
mindenha a magyar nemzetéj.

— Sétahangverseny tartatik holnap d. u.
a Szikszay „M a r g i t” fűrdőjében a követ-
kező műsorral: 1. Magyar dalok, induló Czapek-
től. 2. Nyitány gróf Essex operából
Meredantától. 3. Korcsolya valzer Waldtau-
feltől. 4. Egy eső, dal Nicolaitól. 5. Egyveleg
Carmen operából Bizetől. 6. Skót Caprice (uj)
Klingtől. 7. Császár valzer Strausstól. 8. Lolla
Beth Gavotte (uj) Fallitól. 9. Egyveleg az
afrikai utazásból Supptól.

— Teljes ellátásra két izr. tanuló vagy
fiatal kereskedő segéd elfogadtatik. Kényel-
mes szép kiűn bejartatú lakásról s jó ellátás-
ról gondoskodva lesz. Bővebbet lapunk szer-
kesztőségében.

— Gazdaságos újítást rendelt el a vá-
rosi tanács B a r o g h Mihály főmérnök ala-
posan megokolt indítványa folytán. Ez idő-
szent ugyanis Debreczenben, mint általában
az egész országban a régi időből származó
belső mérték szerint gyártják a téglát, mely-
nek hossza 300, szélessége 150, vastagsága
60 milliméter. Ez a mérték már annak ide-
jén sem volt szerencsésen megállapítva;
üzemszerűtlensége a métermérték rendszer
általánosítása levéle után meginkább kiűnt. —
Ért a téglát nagyon hosszú és nagyon vékony
Ért a szükségesnél vastagabb falak építés-
ét s az építéshez sok máter használatát
követeli meg. Szóval az építkezést indok-
latalanul költségessé teszi. — A költség több-
let közönséges lakóháznál is pár száz forin-
tot tesz; nagyszabású építkezéseknél pedig
ezeket, Németországban állami intézkedéssel
torótték el ezt a régi formát; Ausztriában
is felhagytak vele. — Nálunk még e térre
nem terjedt ki az állam gondoskodása, — s
a hány téglagyár van, csak nem annyi féle
mérték szerint csinálják a teglát. — A vá-
rosi hatóság e tárgyában a magán téglagyá-
raakra nézve nem hozhat kötelező szabály-
zatot de a saját és a modern technica szerint
berendezett kemenczéjében megteheti a kez-
deményezést. — Még is tette, elrendelvé,
hogy 1891 tavaszától kezdve a városi teglá-
vetőben és körkemenczébe 290 m. m. hosz-
sú, 140 m. m. széles és 66 m. m. vastag
teglák készíttessenek. Ezek köztartalmá
nagyon kevés hűjján ép annyi mint a régi
mérték szerint gyártott tegláké; de a ma-
gasság, szélesség és hosszúság közti arány
kedvezőbb; úgy hogy már egy □ méter és
1/2 téglát erősségű falat az előállítá-
si költség 25 krral, egy köbméter falnál
40 krral, mindan ezer tegla felhasználásánál
1. ut. 50 kr. 1 frt. 60 krral, oly építkezé-

nél tehát, melyben egy millió téglát hasz-
náltatik fel, 1500, 1600, 2000 frral kevesebb.
Az ilyen méretű tegla előnye Ausztriában
már ki van próbálva. — Németországban
250—120—65 mm. méretű teglát használnak
— A helybeli magán teglagyárak tulajdono-
sai kilátásba helyezték, hogy követni fogják
a város példáját. — Ezen híriűt az épít-
tetni szándékozó közönséget minden bizony-
nyal közelről érdekli.
— Az ároktulaj mintaszerűen berendezett
kiszérvőjét április 19-én készülnek megnyitni.
A népnevelési bizottság a tanács előtt ezt a
napot hozta javaslatba. Ugyanezen bizottság
véleményezte a pályázat kihirdetését. — Az
óvónó először próbára alkalmaztatik 500 frt
fizetéssel, ezenkívül kap kényelmes lakást, a
saját használatára 15, az óvó fűtésére 40 m.
ól fát. Egy év után állandósítottatik, s fizetését
ötödöves pótlékokkal 600 frtra emelik. Mellé
két dajkát rendelnek; az egyik az óvodában
fog lakni. — A pályázatot a jövő héten ki-
hirdetik s a kérvények február hó 28-áig be-
adandók.
— A hó eltakarítás az elárúsító he-
lyesről, bérkocsi állomásokról az ideán a szo-
kottnál nagyobb összegbe került Debreczen-
ben is, a hol pedig az utczákra és köztere-
ken folyó hótömög eltakarításán nem
valami nagy odaadással szokott buzgólkodni
a hatóság. — A minék megint melyekben
fekvő időkai vannak, a mint azt a legtöb-
laikus helybeli és az idegen gondolná. —
Vajjon hol vennék mi anny, teméntelen
vizet, ha tavaszi hóolvadások és nyáron zá-
porosok nem volnának, hogy csatornákat
olykor-olykor kiűblögtessük, — Tehát épen
köztisztasági és közegészségügyi indokok tilt-
ják, hogy az utcákról a havat mind kihord-
ják. A hó eltakarítás nálunk csak annyiban
szükséges, a mennyiben a legelőnkebb helye-
ken akadályozott közlekedés szabaddá tételé
elkerülhetetlen. — Ilyen mozgalmak helyek-
ről, minők a piac utca, kenyer piac, s
színház környék, bérkocsi állomások, a jan.
24—21-dik közötti nagy havazások alatt
több mint 1000 szekér havat szállított el a
rendőr főkapitány; most újabb hitelt kér a
tanácsotól, hogy a legközelebbi havazás szűl-
te akadályokat elávóltassa.
— H-Szoboszlóiról írják lapunknak
hogy az ottani jótékony nőgyelet által ren-
dezett hangversenyen a férfi négyest alkotó
fiatal emberek nem mind főiskolai — mivel anak
nem tagjai — hanem mint a debreczeni
tanítóképző zenei énekkar tagjai
működtek közre Tóth Lajos IV-ed éves taní-
tőképezdész vezetése mellett s viktak ki az
ottani közönség osztaltan elismerését.
x Czigánybál. A czigánybál holnap este
lesz a „Bika”-ban, melyet Rácz Károly ked-
velt zenész fog rendezni. A száraz és érdemes
kezelői is megérdemlik, — hogy mulas-
sának egy estén, mikor a farsang ideje alatt
annyiönkat mutattattak. Bizonyosan lesznek
sokan a kik meg fogják nézni ezt a speciális
bált.

— Népfelkelők zsebnaptára. Ily cím alatt
csinos kemény kötésű, nyolczadret alakú zseb-
naptár jelent meg pár héttel ezelőtt a „Deb-
reczeni Ellenőr” könyvtár kiadó hivatalában.
A zsebnaptár a naptári részen kívül a népfelke-
lőkre, különösen pedig a népfelkelő tisztekre
nézve sok szükséges tudnivalót, utasítást tar-
talmaz, azonkívül magában foglalja a magyar
ország népfelkelés összes összeírt tisztjeit
évfolyam szerint osztályozva. A hasznos zseb-
naptár bizonynyal kapos lesz a népfelkelők
között, mert még ilyen eddigélel sohol sem
jelent meg. A csinos kemény kötésben lévő
tartós naptár 1 írtért kapható és megrende-
lhető bármikor a „Debreczeni Ellenőr” könyv-
kiadó hivatalában.

— Színház.
Valóban esemény számban mennek azok
a kedves esték, melyeket a Csillag Teréz
urnó vendégszereplése szerez a debreczeni
közönségnek. Eddig két estén lépett fel: esü-
törtökön a „Csók”-ban a mikor záradékul
Széchy Ferencz pompás monológiát a
„Bál után”-t is előadta, pénteken pedig a
„Tűcsök”-ben. Mindkét este zsufolva volt
a színház s a közönség nem győzte eleget
tapsolni a művésznő játékát, ki egyszerre
meghódította a debreczenieket, kik elragad-
tatással nézték a remek alakításokat, s gyö-
nyörködtek a művésznő sok oldalú tehetsé-
gében. Első este pompás bokréttával is meg-
tisztelték. Mai tározánkban hosszabban is
írunk a bájos művésznőről.

A bál után monológnak a mi kedves
vendégművésznőnk Csillag Teréz oly óriási
sikert aratott, hogy közkívánatra holnap is-
mét előadja. A holnapi bucsufelépés iránt oly
rendkívüli az érdeklődés, hogy már a mai na-
pon igen sok jegyet elvittek. A holnapi elő-
adás mint már írtuk fél hétkor fog kezdődni,
miután a művésznőnek este 10 órakor el kell
utaznia.
* * *
Színházi hírek. A Gardisták Sullivan ked-
ves operetteje a héten vegre sok vajadás után
színterül. — Jókai Mór az „Aradi hő-
sők”-et minden vidéki színház számára ingyen
engedte át s így a debreczeni színház is
ingyen jutott ahhoz. — Tornay Fancsi
kisasszony kilépet a debreczeni színtársulat
kötelekéből. — Karacs Imre, a mi szép-
hangu tenoristánk, ki utolsó időben, hogy
több-ször van alkalma a színpadon mozogni
feltűnő haladást tanusít úgy ének mint játék
tekintetében, a Csóka Sándor szabaddkai szin-
társulatához szerződött. — Elszerező-
tököt Lászné, a kitűnő heroina és
anyaszínésznő; Locsarekné, az ország első
énekes kómikája Ellinger Ilona, Karacs már
előbb, — Hadai. Nagyon, nagyon jó erőnek
kell lenni jegyzi meg a „Debr. Hírlap”, a
kik ezeket pótolják. Remélhető, hogy idővel
visszaszerződnék Debreczenbe.
* * *
Csiky jutalomjátéka. Csiky L. színtár-
ulatnak jeles hőszerelem színészeinek kedden
lesz jutalomjátéka, a mikor „Petőfi című
hazafias tárgyú színmű kerül színpad, melyben
a jutalmazandó a czímszerepet játssza.

A közönség köréből.
Helyreigazítás. A „jótékony Nőgyelet”
tombola estélye jövedelmének elszámolása al-
kalmából a feütitészek kimutatásából Erber
Vilmos ur 3 ft adománya, mely összeg a
Kapros Gábor úrnó által elarusított beletti
és tombola jegyek árával küldetett be hozzám:
elnezből kimaradt, mit is pótlólag van sze-
rencsem ezennel köztudomásra hozni. Győry
Elek nőgyeleti pénztárnok.
Nyugta. Két egyén között felmerült ügy-
ben közvetítemen folytán a mai napon a
„Debreczeni” Ellenőr Énke perselyébe 10 frt
adományzatot, mely összeget ez uton nyug-
tatványozok, Jóna Dániel.

Törvénszéki csarnok.
A debreczeni kir. törvénszék bünyenyítő
osztálya előtt tegnap igen érdekes végtárgya-
lás folyt le. Nagy Imre, büszörményi legény
bűnyüge volt napirenden, aki azzal van vá-
dolva, hogy Kiss P. András agyonütötte,
mivel ez Zsófi leányát nem akarta hozzá adni
felveségű. Vádolt épen olyan nyugodtan te-
kingtet hol jobbra, hol baira, mintha az egész
gyilkosság ügyben ő lenne a vizsgálatlanabb.
Derék szál legény, akit a vizgáti fogság
éppen nem viselt meg. Szemből ravaszság
nez ki, folytonosan izeg-mozog, majd rá moso-
lyog bírásra, meg a hozzá oldalt ülő kedve-
sére, Zsófiára.
A tárgyalás kilencz óra után vette kez-
detét s a törvénszék következőleg alakult
meg: Móc s József, bírák: Ujhelyi András,
Konrad Sámuel, jegyző: Budaházi Zoltán,
ügyész: dr. Sárvary Lőrincz. — A védőügy-
véd Gyűgyei József
Az elnök felszólítja a vádoltat, hogy
miért és hogyan vette el Kiss P. András
életét?
Vádolt: Nem vettem én el.
Elnök: A vizsgálat során azt adta
elő, hogy Zsófit szereti, az apja nem akarta
hozzá adni feleségül, azért ölte meg. Hát szer-
rette Zsófit?
Vádolt: Hát szerettem, kértem,
hogy legyen a szeretőm. Nem lett rá, azt
mondta, hogy különb legénynek sem.
Elnök: Hő! Mégis csak szeretted?
Vádolt: Hm! Hiszen vót nekem
különb szeretőm is ő nála, nemcsak Büször-
ményben.
Elnök: De mégis azért ölted meg
Kiss P. András, mert nem adta neked a
leányát?
Vádolt: Nem adta? Hiszen hallja
az ur, hogy vót nekem szeretőm.
Elnök: Leány-nézi mentél oda, ne
tagdád, mond el szépen.
Vádolt: Nem leány-nézi mentem én.
Elnök: Nem? Hát miért mentél oda?
Vádolt: Hm! Hát még azt is meg-
mondjam. Hát hallottam, hogy gyapju ára
van nála egy pár ezer forint; azt akartam
tőle elkérni. Ha nem adta volna, elvettem
volna.
Ügyész: Hát mikor mentél a pénzt
elrabolni?
Vádolt: Dőben.
Ügyész: Lásd nem igaz, leány-nézi,
mentél te akkor.
Vádolt: Nem való az, este szoktak
leány-nézöbe járni.
Elnök: Lásd öcsém szörnyen hazudol,
te nappal jársz rabolni, este meg leány-nézi.
Ne tetteid itt magad, mond el őszintén, hogy
ölted meg Kiss P. András, hiszen a csend-
örök előtt beismerted.
Vádolt: Mán hogyne, mikor szívrt
adtak meg pálinkát megmondták, hogy mit
mondjak.

Ügyész: Hát te magadra vetted?
Vádolt: Azt se hiszik az urak, ha
azt mondom, hogy tettem, azt se ha azt mon-
dom, hogy nem tettem.
Az elnök konstatalja, hogy a vád-
lott annyira össze vissza beszél, hogy orvosi
megfigyelésre lesz szükég, melyet a törvény-
szék el is rendel.
Dr. Sárvary Gyula főorvos a tár-
gyalás felfüggesztése után megjelenvő szá-
mútan kérdést intéz vádolthoz, melyekre a
vádolt igyekszik minél ravaszabban megfe-
lelni s e mellett elég megátalkodottan visel-
kedik. A többi közt az orvos pénzt mutat
fel előtte, s pedig arra kéri az orvost, a dja
neki szíva rra.
Az orvosi vizsgálatra az lett az ered-
ménye, hogy a kir. ügyész indítványára a
kir. törvénszék elrendelte, hogy a vádolt
állandóan orvosi megfigyelés alá vétessék.
E végből a tárgyalást elnapolták.
Törvénszékünkél a jövő hét folyamára
a következő bűnyügyekben fognak végtárgya-
sok tartatni és felsőbb bírósági ítéletek kihir-
dettetni.
Február 18-án: Batta István ellen
lopási ügyben végtárgyalás. Lada János és
társai ellen hatóság elleni izgatás miatti ügy-
ben végtárgyalás.
Február 19-én: Ifj. Makai János
elleni súlyos testi sértési ügyben végtárgya-
lás. Orosz János súlyos testi sértési ügyben
curiai ítélet kihirdetés. Takaró Mátyas súlyos
testi sértési ügyben curiai ítélet kihirdetés.
Diószegi Mihály és társai súlyos testi sértési
ügyben curiai ítélet kihirdetés. Gurbán Antal
és társai hatóság elleni erőszak miatti ügy-
ben curiai ítélet kihirdetés. Ifj. Radócz János
és társai orgazdaság miatti ügyben királyi
táblai ítélet kihirdetés. Osztafia Sándor és
társa súlyos testi sértési ügyben a kir. curiai
ítélet kihirdetés.
Február 20-án: Szakál Antal súlyos
testi sértés miatti ügyben végtárgyalás. —
Kun Zsigmond és társa súlyos testi sértés
miatti ügyben végtárgyalás. Pósa Péterné
lopási ügyben végtárgyalás.

DEBRECENI VÁROSI SZÍNHÁZ.
Holnap, vasárnap 1891. Február 15.
páros bérletben:
Csillag Teréz urnőnek,
a budapesti nemzeti színház első rangú
művésznőjének 4-ik és utolsó vendég-
játékául:
Huszár szerelem.
Vigjáték Murai Károlytól.
Eszet követi:
Bál után.
Magánjáték.
Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
Vétes Arnold.
Főmunkatárs Karczag Vilmos.
Alólirott tisztelettel értesitem a n. é.
közönséget, hogy a
GYÖRI-féle
csödtömeget
megvettem és folyó hó 15-től kezdve,
gyári áron alól
50 százalékkal olcsóbban
elarusítou.
FURKA MIHÁLY.
Feltűnő
leszállított árakban
AZ
ŐSZI és TÉLI
idényből kimaradt
női ruha szövetek,
cretonok és zeffrek
e hóban kiarusittatnak.
Bosznay J. és Társa
DEBRECZENBEN.

„Kegyelet“ temetkezési intézet Debreczen.

Azon nagymérvű kegyes pártfogás és támogatás, melyben engem a nagyérdemű gyászoló közönség szíves volt huzamos időn át folytonosan részesíteni, valamint üzleti összeköttetésekkel fogva oly előnyös helyzetbe jutottam, hogy a gyászoló feleknek egy a legszerényebb, mint a legnagyobb igényeihez mérten a temetésekhez szükséges cikkeket rendkívül leszállított árban szolgálhatom.

Hogy erről a nagyérdemű közönséget meggyőzzem, bátor vagyok az általam felállított különböző osztályú temetések áráiról szóló és minden nagyságu temetést részletesen kitérítő árkiról összeállított árjegyzéket tiszteltteljesen bemutatni és pedig:

Betű sorozat	A koporsó hossza centiméterekben	O s z t á l y															
		X		IX		VIII		VII		VI		V		IV		III	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
A	60	2 30	2 40	2 90	3 70	5	7 10	9 30	27								
B	70	2 60	2 80	3 10	3 90	5 30	8 50	11	29								
C	80	2 90	3 20	3 30	4 20	6 30	8 80	13	33								
D	90	3 20	3 40	3 60	4 70	7	9 40	15 50	37								
E	100	3 40	3 80	4 10	5 40	8 70	10 20	17	42								
F	110	3 60	4 20	4 60	6 90	10 20	12 30	19	47								
G	120	3 80	4 60	5 60	7 60	10 70	13 30	21	53								
H	130	4	5	6 10	8 50	12 90	14 80	24	62								
J	140	4 10	5 50	6 80	9 50	14 50	16 50	26	65								
K	150	4 15	6	7 90	11 40	16	18 70	29	71								
L	160	4 20	6 50	9	12 40	18	20 40	31	78								
M	170	4 25	7 50	10 10	13 80	20 50	23 96	34	82								
N	180	4 30	7 80	11	15	23	27	40	85								
O	190	4 35	8 50	12	17	24	31	30	90								
P	200	4 40	9 50	14	19	24	50	33	98								
R	210	4 50	10	16	20	25	36	46	110								

Tájékoztatóul bátor vagyok a n. é. közönség figyelmét még a következőkre tisztelttel felhívni.

A nagyérdemű közönség bizonyára többször volt szemtanuja olyan eseteknek, a midőn embertársaink nem önhibájuk, hanem a sors mostoha végzete folytán jutottak nyomorba s mindenkitől elnagyatva haláluk után senki által nem kísérve, talyigán hurcoltattak ki.

Hogy ily eseteknek eleje vétség, felállítottam egy temetési osztályt, a mely például a fentjelzett O sorozat X osztálya szerint egy felnőtt egyén eltakarítását

egy 2 lovas-kocsival együtt 4 frt 35 krban

tünteti ki, mely osztályba egy koporsó, párna, ruha, sirás és 4 deak vagy más felekezeteknél a legegyszerűbb szertartás beleértendő, megjegyzendő azonban miszerint a X osztályú temetések bármely sorozatának kiszolgálását minden egyes alkalomkor csakis egy a hatóság vagy bármely testület által kiállított szegénységi bizonyítvány alapján eszközölöm.

De kiterjedt figyelmem oly embertársaimra is kik anyagi helyzetüknél fogva költségesebb temetést nem rendelhetnek meg, ezek részére a IX-ik osztályt állítottam fel, mely az O sorozat szerint egy felnőtt egyén részére csak

8 frt 50 krba kerül gyászokocsival együtt.

Továbbá vagyok bátor a n. é. közönséget azon körülmény figyelembe vételére is felkérni, miszerint minden költségesebb temetésekénél és egy bizonyos összegig rugó vásárlásoknál a gyászokocsit ingyen szolgálom ki és pedig oly formán, hogy

a VIII-ik osztálytól már	10	frt	ig
a VII-ik	15	"	"
a VI-ik	20	"	"
az V-ik	30	"	"
a IV-ik	40	"	"
a III-ik	50	frt	ig terjedő vásárlásnál

lesz a két fogatú gyászokcsi elől litva.

Megemlíteni kívánom, miszerint a IX-ik osztálytól lefelé a IV-ig minden osztályhoz egy koporsó, szemfedél, lepedő, párna, ruha, harisnya, sapka vagy fűdisz és az osztályának megfelelő szobadiszítések beleértendők.

A III-ik osztályhoz a fentemlítettiken kívül még 100 gyászlap és egy külső koporsó lesz kiszolgáltatva, amennyiben a III-ik osztályhoz már vagy egy érc vagy bármilyen színű bársony vagy atlással bevont koporsót szolgálók ki.

Ezen osztályokon kívül még egy II-ik és I-ső, valamint egész dísztemetések is eszközölhetnek, melyeket azonban terjedelmes körülírás és nagyobb költség kimélés tekintetéből kénytelen vagyok e helyen kihagyni, azonban bárki a nyomtatott és minden egyes osztályhoz tartozó szobadiszítést és ravatalozást határozottan kitérítő rajzokat üzletben bármely perczen megtekintheti.

A midőn a nagyérdemű közönségnek irányomban tanusított eddigi figyelmét megköszönöm, vagyok bátor azon alázatos kérelemmel a n. é. közönséghez fordulni, miszerint becses bizalmába továbbra is megtartani kegyeskedjék.

Kiváló tisztelettel

Fischer János

Hirdetmény.

A közeledő építkezési idény alkalmából a debreczeni takarékpénztár ezennel tudomására hozza a n. é. épített közönségnek, miszerint a Debreczenben építettő magán- vagy bérházakra u. n.

építkezési kölcsönöket nyújt, melyeket az építés előhaladása arányában — részletekben bocsájt a kölcsöntevő rendelkezésére.

Ajánlja továbbá földbirtokokra:

- a) Jelzálog kölcsönét,
- b) Jelzáloggal biztosított váltóhitelt.
- c) 23 1/2 vagy 31 1/2 év alatt egyenlő részletekben visszafizetendő törlesztési (amortisations) kölcsönét; mindezekre nézve bővebb felvilágosítással szolgál

a debreczeni takarékpénztár igazgatósága.

Durva és felpattogzott bőr ellen!

A société de médecine de France Párisban.

P o p o d a l i n e d e s I n d e s - é t

mint a bőr ápolására czélzó ajdonságot megvizsgálta és annak hatását olyanak találta, mely a glicerint felhasználásával hasonló czélból került szereket messze felülmúlja.

Kapható Bécsben I. Bognergasse 2, valamint Debreczenben: Tóth Béla (főraktár) Dr. Rothschildnek V. E., Balázs A. Mihalovits István, Muraközy L. örökösai, Orvanyi Ottó, Sziágyi P. M. Tamassy Béla, Füleky P. urak gyógyszerárában ugyazinté Szent-Királyi és Kávéda, Csanak J. és Schwarts B. urak üzleteiben és Magyarország minden gyógyszerárában, gyógyszerüzletében és illatszerekkereskedésében.

Becsét veszti

a legválasztékosabb étel is,

ha nincs étvágyunk. Az étvágy gerjesztésére egy, mint minde nemű gyomorbeteg ellen melegen ajánljuk t olvasóink figyelmébe

Egger díjjutalmazott szódapasztillait.

Kaphatók 30 kros eredeti dobozokban a monarchia összes gyógyáráiban, valamint az

Egger A. Fia cég gyógyszer-kereskedési gyárában Bécs-Nussdorf.

996.
1891.

Arverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező piac-kisuj-utcai mézarszék és pedig az I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. és XIX. számúak, tehát összesen 19 mézarszék, f. 1891. évi március hó 4-ik napján, d. e. 9 órakor a városháza nagytermében tartandó nyilvános árverésen, f. 1891. évi Julius hó 1-től 3 évre, tehát 1894. évi Junius hó 30-ig terjedő időre, a város számvevő hivatalánál megtekinthető feltételek mellett haszonbérbe fognak adni.

Miről az árverelni óhajtok azzal értesítetnek, hogy a kikiáltási árak 10%-át bánatpénzül az árvelező bizottság kezébe készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen, 1891. Február 9.

A városi tanács.

Széna eladás.

Alólírott Geszterédi tagjában (Fehértó mellett) mintegy 500 m. mázsa első rendű gyepszéna kapható, akár elszállítás, akár helybeni föletetésre, mely esetben szalma is rendelkezésre áll.

Nyiry János

Geszteréd, posta: Nyirbalkány.

Alkalmi

menyasszonji ajándék tárgyak

legnagyobb választékban

Porcellán, Üveg, Chinaezüst, Bronze és Majolika ajdonságok, Ét-, Kávész, Tea- és Mosdókészletek, Majolica és Teracotta virágtartók, különféle czélszerű és hasznos

dísz tárgyak

és Müipar cikkek.

Ditmar- és Brünner-féle

Salon függő és asztali lámpák.

a legújabb

Villám és Meteor égőkkel ugyazinté valódi

erfurti Makart csokrokat

ajánl szabott gyári árak mellett

KASZANYITZKY ENDRE

előbb

KUHINKA ISTVÁN K. Debreczen.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

KIADÓ

bolthelyiség.

Az „Egyesült magyarhoni üvegyárak részvénytársaság“ itteni raktára (piacz u. 1903.) felosztlatja, enné fogva az üzlet valamint az összes raktári helyiségek, folyó évi augusztus hó 1-ére kiadatnak.

A bolti állványok is eladók. Értesítés nyerhető ugyanott.

1097.
1891

Arverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező következő földek:

1. Halápi telek, mely 216 hold és 443 □ területű, a f. 1891. évi október 1-től, hat évre.

2. A H-nánási vasuti indóházon kívül, az országut és Széchenyi kert közt fekvő és 1 hold 600 □ öl földterület;

3. A Turás kert délkeleti sarkán, a hatvan utca felé fekvő, 1 hold és 610 □ öl ugynevezett permetes föld.

4. Az ugynevezett fűzfacsószházi tialmasból 15 holdnyi földterület; végre

5. 61 hold és 1588 □ öl ökrtilalmas föld a f. 1891. évi április 1-től hat évre, a városház nagytermében f. 1891. évi február 25-ik napján d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen, a városi számvevő hivatalban megtekinthető árverési feltételek mellett haszonbérbe fognak adni.

Miről az árverelni óhajtok, azzal értesítetnek, hogy a kikiáltási árak 10%-át bánatpénzül az árvelező bizottság kezébe készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen, 1891. Február 9.

A városi tanács.